Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus järgmiste ettepanekute teemal: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana välispiiride ja viisade rahastamisvahend"

KOM(2011) 750 lõplik – 2011/0365 (COD),

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Varjupaiga- ja Rändefond"

KOM(2011) 751 lõplik – 2011/0366 (COD),

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse Varjupaiga- ja Rändefondi ning politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad üldsätted"

KOM(2011) 752 lõplik – 2011/0367 (COD),

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahend"

KOM(2011) 753 lõplik – 2011/0368 (COD)

(2012/C 299/20)

Raportöör: **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Nõukogu otsustas 16. veebruaril 2012 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmistes küsimustes:

„*Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana välispiiride ja viisade rahastamisvahend*"

COM(2011) 750 final – 2011/0365 (COD),

„*Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Varjupaiga- ja Rändefond*"

COM(2011) 751 final – 2011/0366 (COD),

„*Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse Varjupaiga- ja Rändefondi ning politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad üldsätted*"

COM(2011) 752 final – 2011/0367 (COD),

„*Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahend*"

COM(2011) 753 final – 2011/0368 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 28. juunil 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 482. istungjärgul 11.–12. juulil 2012 (11. juuli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 133, erapooletuks jäi 2.

1. **Üldised märkused**

1.1 Komisjoni ettepanekud siseasjade eelarve kohta aastateks 2014–2020 on olulised vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala, samuti avatuma, turvalisema ja solidaarsema Euroopa rajamiseks. Komitee toetab kavatsust tugevdada varjupaiga, rände ja sisejulgeoleku valdkonna rahaliste vahendite osatähtsust eelarves.

1.2 Komitee on seisukohal, et Euroopa Liit annab nendele poliitikavaldkondadele suure lisaväärtuse, sest rändevoogude, varjupaigataotlejate ja julgeolekuohtudega tegelemine on küsimused, millega liikmesriigid üksi toime ei tule.

1.3 Komitee toetab komisjoni ettepanekut tegeleda nende valdkondadega ühiselt ja tulemustele orienteeritud lähenemisviisi alusel, mille jaoks töötatakse kõrgetasemelise poliitilise dialoogi

raames välja mitmeaastased kavad, et riiklikud programmid oleksid kooskõlas ELi poliitiliste eesmärkide ja prioriteetidega.

1.4 On oluline, et kõik rahastatavad meetmed lähtuksid poliitilistest prioriteetidest (vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala eesmärgid), annaksid Euroopale lisaväärtust ja aitaksid saavutada ELi poliitilisi eesmärke.

1.5 Komitee väljendab heameelt komisjoni jõupingutuste üle lihtsustada rahastamisvahendeid, luues selleks kaks fondi: Varjupaiga- ja Rändefondi ([1]) ning Sisejulgeolekufondi, ([2]) millega kaasneb horisontaalne määrus koos ühiste programmitöö, aruandluse, finantsjuhtimise, kontrolli ja hindamise eeskirjadega ([3]).

1.6 Komitee toetab ühist horisontaalset raamistikku, mis lihtsustab praegust süsteemi märkimisväärselt ja võimaldab suuremat paindlikkust finantsjuhtimises ja rakendamisel, samuti tõhustatud järelevalve- ja hindamissüsteemi.

1.7 Komitee toetab komisjoni ettepanekut kehtestada rahaliste vahendite liikmesriikide vahel jagamisel põhisumma ja muutuv- ehk paindlik summa.

1.8 Vaja on parandada tulemuste hindamise süsteeme, kasutades sobivaid näitajaid, mistõttu tuleb rahastada uurimiskeskuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide sõltumatut tööd.

1.9 Komitee toetab mõtet, et riiklikud programmid tuginevad partnerluse põhimõttele, kuid leiab, et parandada tuleb osalemissüsteeme, mis peavad hõlmama kõiki sidusrühmi: riikide ametiasutusi, piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi, kodanikuühiskonna organisatsioone ja sotsiaalpartnereid. Partnerluse põhimõte peab olema määrustes kindlaks määratud, et see ei sõltuks riikide õigusnormidest ja tavadest.

1.10 Komitee, kes teeb sisserände- ja varjupaigapoliitika edendamisel teiste ELi institutsioonidega koostööd, on eriti pühendunud Euroopa integratsioonifoorumi tegevusele. Seetõttu rõhutab ta Varjupaiga- ja Rändefondi tähtsust sisserändajate ja põgenike integreerimiseks ning on seisukohal, et integratsioonipoliitikat tuleb täiendada ka Euroopa Sotsiaalfondi vahenditega.

1.11 Komitee teeb ettepaneku suurendada rahalisi vahendeid ELi meetmetele, sest nad annavad suure Euroopa tasandi lisaväärtuse. Nendele meetmetele tuleb eraldada 20 % fondi vahenditest ning komisjon peab looma dialoogi komitee ja Euroopa integratsioonifoorumiga, pidades meeles, et selle rahastamisvahendiga tuleb edendada foorumi tegevust ning toetada Euroopa kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerite võrgustikke.

1.12 Komitee on teinud ettepaneku luua riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil foorumid ja platvormid, kus osalevad sisserändajate organisatsioonid ja teised kodanikuühiskonna organisatsioonid. Nende tegevust tuleb rahastada Varjupaiga- ja Rändefondi vahenditest.

1.13 Komitee leiab, et integratsioonipoliitikat, mis keskendub Euroopa kodanike, vähemuste ja sisserändajate sotsiaalse tõrjutuse vähendamisele, tuleb samuti täiendada Euroopa Sotsiaalfondi rahaliste vahenditega.

1.14 Euroopa peab otsustavalt reageerima kasvavale rassismile ja ksenofoobiale sisserännanud inimeste vastu. ELi institutsioonid peavad väga aktiivselt võitlema sellise käitumise ja ideoloogia vastu.

1.15 Kõikide Varjupaiga- ja Rändefondist ning Sisejulgeolekufondist rahastatavate meetmete puhul peab olema täielikult tagatud inimõiguste kaitse ja põhiõiguste hartast kinnipidamine.

1.16 Komitee soovib, et parandataks vabaduse ja turvalisuse tasakaalu. Euroopa Liit peab olema jätkuvalt vaba ja avatud ühiskond, mis põhineb õigusriigil, ega tohi kunagi ohverdada selliseid väärtusi nagu vabadus ja põhiõiguste kaitse.

1.17 Komitee on seisukohal, et määrus peab tagama organiseeritud kodanikuühiskonna aktiivsema osa Euroopa sisejulgeolekustrateegias ette nähtud algatuste ja meetmete mõju, tulemuslikkuse ja lisaväärtuse hindamisel.

2. **Varjupaiga- ja Rändefond: kodanikuühiskonna lähenemisviis**

2.1 Komitee üldiselt pooldab komisjoni kavandatud algatusi ja eelarveridu ning soovitab anda rohkem kaalu partnerluse põhimõttele.

2.2 Komitee peab eriti huvipakkuvaks Varjupaiga- ja Rändefondi raames kavandatud meetmeid ja teeb liikmesriikidele ettepaneku kiita nõukogus toimuvatel läbirääkimistel heaks komisjoni kavandatud summad neid vähendamata, sest varjupaiga-, rände- ja integratsiooniküsimused ning inimeste põhiõiguste kaitse eeldavad vajalike rahaliste vahendite olemasolu, eelkõige majanduskriisi ajal.

2.3 Erinevalt praegu kehtivast eelarvemenetlusest on Euroopa Parlamendi osa tulevikus otsustav, sest kaasseadusandjana võib ta kõiki algatusi demokraatlikult hinnata ja kindlustada nende lisaväärtuse Euroopa jaoks.

([1]) COM(2011) 751 final.
([2]) COM(2011) 750 final; COM(2011) 753 final.
([3]) COM(2011) 752 final.

2.4 Komitee leiab, et Euroopa Parlament peab tugevdama rahastatavate poliitiliste prioriteetide Euroopa mõõdet, seda ka riiklikul tasandil. Määruste vastuvõtmise poliitilises protsessis peab parlament hõlbustama organiseeritud kodanikuühiskonna osalemist partnerluse põhimõttel ning foorumite ja platvormide loomist ja sõltumatut hindamist.

2.5 Komitee väljendab heameelt määrustesse kavandatavate uute sätete üle, mis hõlbustavad toetuste andmist kodanikuühiskonnale, aga soovib paindlikumaid menetlusi, milles saaksid osaleda ka väikeorganisatsioonid ja millega vähendatakse haldus- ja finantskoormust.

2.6 Kodanikuühiskond annab suurt lisaväärtust, aidates sõltumatutele aruannetele toetudes teha kindlaks vajadusi ning korraldada uuringuid ja hinnata poliitikameetmeid. Kodanikuühiskonna organisatsioonidel on palju kogemusi ja teadmisi kohaliku tasandi tegelikkusest ning seega teavad nad hästi seda, kuidas meetmeid rakendada.

2.7 Komitee on seisukohal, et partnerluse põhimõtte järgimine on uue finantsraamistiku keskne telg, mis peab tagama kõikide sidusrühmade (riigi tasandi ametiasutused, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja sotsiaalpartnerid) aktiivsema osalemise.

2.8 Partnerluse põhimõtet tuleb kohaldada igas etapis, alates meetmete väljatöötamisest ja rakendamisest kuni eraldatud rahaliste vahendite jälgimise ja hindamiseni – nii liikmesriikide kui ka ELi meetmete puhul ([4]).

2.9 Komitee toetab mõtet, et finantsmäärusega on liikmesriigid kohustatud sõlmima partnerlussidemed pädevate ühenduste ja organisatsioonidega, et arendada ja ellu viia riiklikke programme. Nende asutuste ja organisatsioonide hulka peavad kuuluma kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kodanikuühiskond (valitsusvälised organisatsioonid, sisserändajate organisatsioonid ja sotsiaalpartnerid) ning rahvusvahelised organisatsioonid (ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet, Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon jne).

3. **Prioriteedid ja poliitiline dialoog**

3.1 Komitee märgib, et poliitiline dialoog on väga oluline, et kehtestada prioriteedid, millest juhinduvad riiklikud programmid, ent leiab, et dialoogis peavad lisaks Euroopa Komisjonile ja liikmesriikidele osalema kõik Euroopa institutsioonid (Euroopa Parlament, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee).

3.2 Poliitilise dialoogi kontekstis tuleb tagada nii Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kui ka Euroopa integratsioonifoorumi konkreetne roll, et määrata kindlaks rahastamisprioriteedid ja -eesmärgid ning ületada takistused. Foorum ja komitee võivad suurendada Varjupaiga- ja Rändefondi lisaväärtust Euroopa jaoks iga liikmesriigi mitmeaastases programmitöös.

3.3 Foorumi ja komiteega tuleb konsulteerida ka riikidevaheliste või Euroopa Liidu jaoks erilise tähtsusega meetmete jaoks prioriteetide kehtestamisel, samuti erimeetmete vahekokkuvõtte tegemisel. Samuti peab Euroopa Komisjon looma liidu meetmete raames partnerlussidemeid sotsiaalpartnerite ja valitsusväliste organisatsioonidega.

3.4 Komitee soovitab samuti, et uus finantsraamistik tagaks selle, et kõik liikmesriigid käivitavad riigi tasandil struktureeritud ja mitmekesise dialoogi sotsiaalpartnerite ja valitsusväliste organisatsioonidega, et neil oleks oluline osa riiklike prioriteetide kindlaksmääramisel enne dialoogi Euroopa Komisjoniga.

4. **Programmitöö ja juhtimine**

4.1 Komitee on seisukohal, et suurendada tuleb „liidu meetmete" rahastamist. Sellesse kuuluvad vahendid, mis on mõeldud prioriteetsete poliitiliste küsimuste jaoks (õigusaktide ja poliitilise kooskõlastamise jaoks), samuti projektide jaoks, milles osalevad organiseeritud kodanikuühiskond ja sotsiaalpartnerid. Sel eesmärgil toetab komitee ettepanekut, et 20 % Varjupaiga- ja Rändefondi eelarvest oleks komisjoni käsutuses. Selle haldamiseks peab komisjon käivitama aktiivsema dialoogi komitee, foorumi ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega.

4.2 Komitee toetab komisjoni ettepanekut, et rahastamine riiklike programmide raames kataks 75 % projekti abikõlblikest kogukuludest, mida võidakse ka kaasrahastada avaliku või erasektori vahenditest.

4.3 Samuti pooldab komitee seda, et liidu finantssekkumise ülemmäära võib suurendada 90 %-ni, et viia ellu ülaltoodud määrustes kindlaks määratud strateegilisi prioriteete või „nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, eelkõige juhul, kui muul moel ei oleks saanud projekti rakendada ning riikliku programmi eesmärke saavutada." Siinkohal tuleb esmajoones toetada meetmeid ja projekte, mida rakendavad väikesed valitsusvälised organisatsioonid.

4.4 Komitee pooldab eesmärki lihtsustada ja vähendada halduskoormust, samuti seda, et väga tähtis on programme ja projekte jälgida ja hinnata nii riigi kui ka Euroopa tasandil. Väga oluline on tagada koostöös organiseeritud kodanikuühiskonnaga sõltumatu ja kvaliteetne hindamine ning eraldada selleks vajalikud rahalised vahendid.

([4]) „Comments of the Commission's Proposals for a New EU Funding of Asylum and Migration Actions under the Multiannual Financial Framework", Caritas Europa, CCME, COMECE, Eurodiaconia, ICMC, JRS-Europe, QCEA, loetav aadressil: http://www.caritas-europa.org/module/FileLib/MFF-Christiangroupstatement_April2012.pdf.
„Civil Society Statement and Recommendations on the Future EU Funding in the Area of Migration and Asylum 2014-2020", ECRE ja 40 teist kodanikuühiskonna organisatsiooni, märts 2012, loetav aadressil: http://www.ecre.org/index.php?option=com_downloads&id=444.

4.5 Liikmesriikide esitatud hindamisaruannete põhjal (vaheaaruanne 2017. aastal ja järelhindamine 2023. aastal) esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele aruande määruste rakendamise ja mõju kohta. Komitee on seisukohal, et ette tuleks näha kodanikuühiskonna osa hindamises, ning teeb selleks komisjonile ettepaneku luua struktureeritud konsulteerimissüsteem ja korraldada konverents.

4.6 Komitee toetab komisjoni ettepanekut kehtestada rahaliste vahendite liikmesriikide vahel jagamisel põhisumma ja muutuv- ehk paindlik summa. Paindliku summa puhul peab komitee väga oluliseks, et iga liikmesriik töötaks välja oma iga-aastase programmi, mis on seotud ELi prioriteetidega ja hõlmab koostööd teiste liikmesriikidega.

4.7 Varjupaiga- ja Rändefondi kohta arvab komitee, et see peaks otseselt ja prioriteetse meetmena sätestama võimaluse asutada riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke sisserände- ja integratsioonifoorumeid ja/või -platvorme, mida rahastatakse muutuvsummaga ja milles osaleksid kodanikuühiskonna organisatsioonid.

4.8 Samuti peab fondist iga konkreetse eesmärgi jaoks eraldatavate vahendite protsendi määramine olema läbipaistvam, et tagada nii tasakaal riikide tasandil.

4.9 „Liidu meetmete" jaoks mõeldud rahastamisvahendeid ei tuleks kasutada mitte ainult erakorraliseks abiks, Euroopa rändevõrgustiku ja tehnilise abi jaoks ning liidu ametite konkreetsete tegevuskohustuste täitmiseks, vaid ka Euroopa integratsioonifoorumi ning Euroopa kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerite võrgustike toetuseks.

4.10 Komitee ei poolda komisjoni ettepanekut rahastada vaid neid teadusprojekte, mida loetakse innovaatiliseks nende julgeolekuteenistuses ja -jõududes rakendamise seisukohalt. Tuleb säilitada toetus teadusprojektidele, milles osalevad kodanikuühiskond, sotsiaalpartnerid ja valitsusvälised organisatsioonid ning milles hinnatakse julgeoleku- ja sisserändepoliitikat ning selle mõju põhiõigustele.

5. **Varjupaiga- ja Rändefondi isikuline kohaldamisala**

5.1 Komitee pooldab komisjoni ettepaneku paindlikkust isikulise kohaldamisala suhtes ja juhib tähelepanu sellele, et on vaja tagada, et rahastatavad meetmed hõlmaksid laiemat sihtrühma kui üksnes kolmandate riikide kodanikud, kes elavad seaduslikult ELis. Seda küsimust on laialt arutatud Euroopa integratsioonifoorumis ja komitee arvamustes.

5.2 Komitee soovib, et Varjupaiga- ja Rändefond hõlmaks meetmeid, mis on mõeldud kõikidele inimestele nende staatusest olenemata, sealhulgas dokumenteerimata sisserändajatele; seetõttu toetab komitee komisjoni ettepanekut laiendada meetmete sihtrühma, sest see on ainus võimalus rahastada nende sotsiaalpartnerite ja valitusväliste organisatsioonide integratsioonialast tööd, kes töötavad dokumentideta inimeste integreerimise valdkonnas.

5.3 Komitee on siiski vastu komisjoni ettepanekule hõlmata integratsioonimeetmete kohaldamisalasse liikmesriigi rändetaustaga kodanikud, „kellel vähemalt üks vanem […] on kolmanda riigi kodanik". See võib tekitada diskrimineerimist, sest liikmesriikide kodanikke ei saa liidus elamise ja liikumisvabaduse õiguse saamiseks kohustada osalema integratsiooniprogrammides või -testides, kuna see läheks vastuollu võrdse kohtlemise põhimõttega, mis on tagatud ELi kodakondsuse staatusega.

5.4 Komitee leiab, et Varjupaiga- ja Rändefond on vahend, mis on mõeldud hiljuti Euroopasse saabunud inimeste integreerimise ja vastuvõtmise meetmete rahastamiseks. Sotsiaalse tõrjutuse ja võimaluste piiratuse vältimiseks nende Euroopa kodanike seas, kes on sisserändajate järeltulijad või kes elavad liikmesriigis, mis ei ole nende kodakondsusjärgne liikmesriik, on ELis sobivamaid rahastamisvahendeid, nagu Euroopa Sotsiaalfond.

5.5 Esmajärjekorras tuleb rahastada eriti haavatavate inimeste kaitseks mõeldud programme, ning eelkõige programme saatjata alaealiste, rasedate ning inimkaubitsemise ja seksuaalse ärakasutamise ohvrite kaitseks.

6. **Aruandlus, läbipaistvus ja avalikustamine**

6.1 Komitee toetab ideed, et uues finantsraamistikus kindlustatakse põhjalikum aruandlus, avalikkus ja läbipaistvus. Tuleb tagada, et liikmesriigid ja pädevad asutused tagaksid teabe kättesaadavuse riiklike programmide kohta (veebiportaali loomise kaudu).

6.2 Samas ei tohi menetluste lihtsustamine tähendada vähem läbipaistvust. Uus raamistik peab suurendama läbipaistvust programmide ja meetmete rakendamisel riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

7. **Põhiõigused**

7.1 Komitee on seisukohal, et finantsraamistik peab tugevdama inimõiguste kaitset kõikide meetmete puhul, sest põhiõiguste hartal on sisejulgeoleku-, varjupaiga- ja rändepoliitikale hea mõju. Komitee on juba koostanud omaalgatusliku arvamuse, ([5]) mille kohaselt tuleb sisserände-, varjupaiga-, tagasisaatmis- ja piiripoliitikas kaitsta inimõigusi.

([5]) Vt komitee arvamus ELT C 128, 18.5.2010, lk 29.

7.2 Komitee teeb ettepaneku tagada Varjupaiga- ja Rändefondi ning Sisejulgeolekufondi määrustega, et kõikide ELi rahastatavate meetmete ja projektide puhul järgitakse rangelt inimeste põhiõigusi ja kindlustatakse, et hartaga ette nähtud õigused on tegelikult kaitstud.

7.3 Viinis asuval Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametil (FRA) peaks olema aktiivne ja konkreetne osa selle hindamisel, kas ELi rahastatav poliitika ja meetmed on kooskõlas põhiõigustega. Valitsusvälised organisatsioonid võivad täita väga olulist rolli selle hindamisel, milline mõju on riiklikel, piirkondlikel ja kohalikel meetmetel põhiõiguste harta kohaldamisele.

7.4 Euroopa integratsioonifoorum võib samuti hinnata integratsioonipoliitika kooskõla põhiõiguste kaitse ja mittediskrimineerimise põhimõttega.

8. **Hädaolukorrad ja tehniline abi**

8.1 Uues määruses pööratakse erilist tähelepanu häda- ja kriisiolukordadele. Komitee pooldab komisjoni ettepanekut tagada Euroopa tasandil paindlik tegutsemisvõime, kasutades piisavaid rahalisi vahendeid hädaolukordade puhul.

8.2 Komitee toetab komisjoni algatust tagada, et oleks olemas vahendid, mida saab kiiresti mobiliseerida „rändega seotud kriiside" korral või „kiireloomuliste konkreetsete vajaduste rahuldamiseks hädaolukordades", ning et abi võib kättesaadavate vahendite piires ulatuda 100 %-ni abikõlblikest kuludest.

8.3 Samas teeb komitee ettepaneku näha kõnealused vahendid ette põhiliselt humanitaarkriisi olukordadega toimetulemiseks, sest solidaarsus peaks eelkõige väljenduma kannatanud inimeste kaitsmises ja nende turvalisuse tagamises.

8.4 Samuti tuleb kindlustada, et liikmesriigid ja ELi ametiasutused järgivad ELi õiguses ette nähtud tagatisi, standardeid ja ühtseid õigusi ka hädaolukordades.

8.5 Komitee toetab ka ideed asutada hädaolukordadele reageerimise mehhanism, mis võimaldaks ELil rahastada algset kiiret sekkumisoperatsiooni koostöös liikmesriikidega katastroofide, terroriaktide või ulatuslike küberrünnakute korral.

9. **Välismõõde**

9.1 Komitee on seisukohal, et võttes arvesse kõnealuste poliitikavaldkondade välismõõtmele antud uut prioriteeti, peab meetmete rahastamine olema sidus ELi sisemiste ja väliste prioriteetidega nendes valdkondades.

9.2 Tuleb parandada siseasjade peadirektoraadi ja Euroopa välisteenistuse koostööd poliitiliste prioriteetide kehtestamisel ja kooskõlastamisel. See võimaldab tagada, et uues eelarveraamistikus rahastatavad poliitikameetmed ja projektid on üksteist täiendavad ja mitte vastuolus ELi arengu- ja välispoliitikaga. ELi ja kolmandate riikide koostööd tuleb parandada nendevaheliste kokkulepete abil, aga arenguabi andmise tingimuseks ei tohi seada tagasivõtu- ja piirikontrollilepinguid.

9.3 Kõnealuste poliitikavaldkondade välismõõtme eesmärk peab olema parandada nii kolmandate riikide sisejulgeolekut kui ka arengut. Välispoliitika ja arenguabi on kõige sidusam raamistik varjupaiga-, rände- ja sisejulgeolekupoliitika välismõõtme jaoks ([6]).

9.4 Komitee teeb ettepaneku, et varjupaiga-, rände- ja sisejulgeolekufondid parandaksid ka arengusuundumusi inimõiguste ja õigusriigi staatuse küsimustes, eriti selleks, et kolmandad riigid tugevdaksid oma varjupaigasüsteeme ja rahvusvaheliste õigusnormide täitmist.

9.5 Samuti tuleb arvesse võtta, et ELi naaberriigid ei pea kandma nende territooriumit läbivate inimeste varjupaigamenetluste kogumaksumust. EL peab selles fondide kaudu koostööd tegema.

10. **Integratsioon**

10.1 Komitee toetab komisjoni ettepanekut arendada integratsioonipoliitikat kohalikul ja piirkondlikul tasandil keelekursuste ja ühiskonnaõpetuse abil, ühiskondlikus ja kodanikuelus osalemise abil, samuti kultuuridevahelise dialoogi edendamise ning kaupadele ja teenustele juurdepääsul võrdse kohtlemise soodustamise abil. Väga tähtis on, et meetmeid juhiksid valitsusvälised organisatsioonid ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused.

10.2 Komitee töötas välja omaalgatusliku arvamuse ([7]) sama ettepanekuga ja korraldas konverentsi Valencias eri kohalike ja piirkondlike ametiasutuste ning arvukate kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Seda lähenemisviisi toetas ka Euroopa integratsioonifoorum.

10.3 Tuleb pöörata erilist tähelepanu selliste meetmete ja projektide toetamisele, milles võetakse arvesse, et integreerumine on kahepoolne ja dünaamiline vastastikuse kohanemise ühiskondlik protsess.

([6]) „UNHCR's observations on future arrangements for EU Funding in the area of Home Affairs after 2013", juuni 2011, http://www.unhcr.org/4df752779.pdf.

([7]) Vt komitee arvamus ELT C 318, 29.10.2011, lk 69–75.

10.4 Komitee toetab komisjoni ettepanekut kasutada ELi fonde kindlatel ELi eesmärkidel, mitte selliste riiklike programmide rahastamiseks, mis ei ole Euroopa programmidega seotud ([8]).

10.5 Komitee teeb ettepaneku mitte kasutada Varjupaiga- ja Rändefondi vahendeid selliste riiklike programmide rahastamiseks, mis rikuvad inimõigusi või on vastuolus ühiste integratsiooni aluspõhimõtetega. Komitee on selle vastu, et osa liikmesriike kasutab nn integratsiooniteste elamislubade uuendamise, perekonna taasühinemise või avalikele hüvedele ja teenustele juurdepääsu eeltingimusena.

10.6 Komitee on teistes arvamustes ([9]) märkinud, et vaja on parandada Euroopa Integratsioonifondi ja Euroopa Sotsiaalfondi vastastikust täiendavust teatud programmide rahastamisel.

11. **Varjupaigapoliitika**

11.1 Komitee pooldab Euroopa ühise varjupaigasüsteemi prioriteete ja konkreetselt abimeetmeid vastuvõtu- ja integratsioonitingimuste ja varjupaigamenetluste parandamiseks ning liikmesriikide suutlikkuse suurendamiseks.

11.2 Komitee teeb ettepaneku, et osa rahalistest vahenditest määrataks projektidele ja meetmetele, mis on suunatud selle tagamisele, et liikmesriigid täidaksid oma rahvusvahelise kaitse kohustusi ja rakendaksid ELi õigusakte.

11.3 Komitee peab prioriteetseks rahastada liikmesriikide varjupaigapoliitika, eelkõige menetluste ning põgenike ja varjupaigataotlejate kaitse kvaliteedi parandamiseks mõeldud poliitika hindamist.

11.4 Komitee toetab ümberasustamisprogrammi väljaarendamist EList väljaspool asuvate põgenike ületoomiseks liidu territooriumile.

11.5 Komitee toetab ka ELi piires ümberasustamise programmi, mille raames antakse rahalisi soodustusi liikmesriikidele, kes selles osalevad.

11.6 Maltal asuval Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiametil peab olema selge volitus hinnata riikide varjupaigasüsteeme ja nende vastavust ELi ja rahvusvahelisest õigusest tulenevatele kohustustele ja põhiõigustele. See hindamine tuleb läbi viia koostöös kodanikuühiskonnaga ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga.

12. **Riiki lubamine**

12.1 Komitee jagab Varjupaiga- ja Rändefondi rõhuasetust „suutlikkuse suurendamise meetmete" rahastamise võimalusele. Need meetmed hõlmavad näiteks seaduslikku rännet edendavaid strateegiaid, mis hõlbustavad paindlikke ja läbipaistvaid riiki lubamise menetlusi, ning parandada liikmesriikide suutlikkust oma sisserändepoliitikat ellu viia ja hinnata.

13. **Liikuvuspartnerlused**

13.1 Komitee on välja töötanud arvamuse, ([10]) kus on märgitud, et liikuvus- ja rändepartnerlustes peab olema neli sammast: hõlbustada ja organiseerida seaduslikku rännet ja liikuvust; ennetada ja vähendada ebaseaduslikku rännet ja inimkaubitsemist; edendada rahvusvahelist kaitset ja laiendada varjupaigapoliitika välismõõdet, samuti suurendada järelkaja rände arengule ja liikuvusele.

14. **Tagasipöördumine**

14.1 Komitee on seisukohal, et eelistada tuleb vabatahtlikku tagasipöördumist, mille jaoks on ette nähtud tugisüsteemid, mistõttu komitee toetab komisjoni ettepanekut käivitada riiklikes meetmetes vabatahtliku toetatud tagasipöördumise programmid.

14.2 Fondi vahendeid tuleb kasutada selleks, et vabatahtlikuks tagasipöördumiseks oleksid loodud tugisüsteemid, mis võimaldab muuta tagasipöördumise inimeste ja päritoluriigi jaoks meeldivaks.

14.3 Kui erakorraliselt algatatakse sunniviisilise tagasipöördumise menetlused, tuleb nende puhul täielikult austada inimõigusi, võttes arvesse Euroopa Nõukogu soovitusi ([11]).

14.4 Komitee on siiski selle vastu, et ELi fonde kasutatakse selleks, et rahastada sunniviisilise tagasipöördumise operatsioone, millest mõned on kodanikuühiskonna hinnangul olnud vastuolus põhiõiguste hartaga.

15. **Sisejulgeolek ja piirid**

15.1 Esmatähtis on toetada poliitilist koostööd piiriülese kuritegevuse ennetamisel ja võitlust organiseeritud kuritegevuse vastu. Komitee toetab meetmeid julgeolekuteenistuste koostöö ja Europoli töö parandamiseks.

([8]) Sidusrühmade konverentsi aruanne „The Future of EU Funding for Home Affairs: A Fresh Look", Euroopa Komisjoni siseasjade peadirektoraat, Brüssel, 8. aprill 2011 (http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/event/docs/mff_conference_report_11-5-2011_final_participants.doc.pdf), milles ühe järeldusena märgitakse, et ELi poolset rahastamist ei tohiks käsitada riikliku rahastamise aseainena, see tähendab, et liikmesriigid vastutavad sisepoliitika toetamiseks piisavate riiklike vahendite tagamise eest. Lisaväärtuse andmiseks peab ELi poolne rahastamine peegeldama ELi tasandi prioriteete ja poliitilisi kohustusi ning peab toetama ELi siseasjade õigustiku rakendamist.

([9]) Vt komitee arvamus ELT C 347, 18.12.2010, lk 19.

([10]) Vt komitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Rände ja liikuvuse suhtes võetud üldine lähenemisviis" ". ELT C 191, 29.06.2012, lk 134, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños, kaasraportöör: Brenda King.

([11]) „Kakskümmend suunist sunniviisilise tagasisaatmise kohta", COM(2005) 40 final.

15.2 Komitee pooldab komisjoni ettepanekut parandada ELis politseikoostööd, piiriülese kuritegevuse ennetamist ja selle vastu võitlemist, eriti meetmeid, millega parandatakse julgeolekuteenistuste koostööd organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses. On oluline, et kõik prioriteedid keskenduksid julgeolekujõudude vastastikuse usalduse suurendamisele, sealhulgas õigusriigi aspektide tugevdamisele.

15.3 Fonde tuleks kasutada selleks, et parandada ja arendada Euroopa julgeolekuohtude ja -riskide tuvastamiseks Euroopa tasandil kasutatavate ühiste meetodite kvaliteeti ja läbipaistvust, näiteks seoses Europoli tööga ja tema raportitega organiseeritud kuritegevuse kohta (OCTA).

15.4 Euroopa Liit peab paremini võitlema kuritegelike inimkaubitsemise ja inimsmugeldamise võrgustikega, võttes arvesse, et piirid on eriti kaitsetud Vahemere piirkonnas ja Ida-Euroopas.

15.5 Komitee pooldab ideed, et Sisejulgeolekufond toetab liikmesriike piirikontrollis, et see oleks tõhusam, võttes arvesse, et piirikontroll on avalik teenus, ent leiab, et see koostöö, sealhulgas Frontexi juhitud operatsioonid, peavad olema läbipaistvad ja seotud Schengeni piirieeskirjade ja põhiõiguste hartaga.

15.6 Komitee tunnistab vajadust aidata liikmesriikidel rakendada paremini Schengeni õigustikku, sealhulgas viisasüsteemi juurutamist ja integreeritud piirihaldussüsteemi kasutuselevõtmist. Esmatähtis on tagada, et kõik liikmesriigid rakendaksid piirikontrollis järjepidevalt ühiseid õigusnorme ning austaksid põhiõigusi ja inimeste liikumisvabadust.

15.7 Komitee on seisukohal, et Euroopa sisejulgeolekuametitele, eelkõige Europolile, Eurojustile, Frontexile ja teistele asutustele eraldatud eelarve peaks senisest enam alluma Euroopa Parlamendi demokraatlikule kontrollile nende ametite tegevuse üle, eriti ülesannetes, mis võivad tekitada suuremaid probleeme põhiõiguste hartaga seoses, näiteks nende operatiivpädevused riigi tasandil, isikuandmete vahetamine ja kasutamine, andmete kvaliteet riigi ja kolmandate riikide ametiasutustega toimuvas teabevahetuses ning riskianalüüsi objektiivsus.

15.8 Vaja on algatada avalik arutelu kodanikuühiskonna esindajatega EUROSURi (Euroopa piiride valvamise süsteem) lisaväärtuse, eelarvemõju ja põhiõiguste kaitse kohta. Väga oluline on, et nii tähtsa poliitilise algatusega kaasneks täielik õiguslik läbipaistvus ja õiguskindlus – nii selle algatuse eesmärkide kui ka kohaldamisala puhul.

15.9 Komitee kutsub Euroopa Parlamenti üles pöörama erilist tähelepanu EUROSURi proportsionaalsusele ja selle panusele inimõiguste kaitsesse piirikontrolli ja järelevalve valdkonnas Vahemere piirkonnas, võttes arvesse, et piirivalvurite esmane kohus on inimeste päästmine ohuolukorras.

15.10 Komitee soovitab, et kõikide poliitiliste ettepanekute, eriti nii suure eelarvemõjuga ettepanekute üle peab toimuma demokraatlik ja läbipaistev arutelu, võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet ja põhiõigusi.

16. **Suuremahulised infosüsteemid (VIS, SIS, Eurodac)**

16.1 Komitee on seisukohal, et Euroopa Parlament peab hindama olemasolevate suuremahuliste infosüsteemide (Schengeni infosüsteem (SIS), viisainfosüsteem (VIS) ja Eurodac), samuti kavandatavate süsteemide (SIS II) vajalikkust, proportsionaalsust ja tõhusust.

16.2 See hindamine tuleb läbi viia enne, kui tehakse otsus rahastada uusi süsteeme, mille kohta komisjon on teinud ettepaneku teatises arukate piiride kohta, näiteks ELi sisenemise ja EList lahkumise süsteem (SRES) ning ELi registreeritud reisijate programm (PRV), mille kohta komisjon kavatseb ettepaneku teha 2012. aastal.

16.3 Komitee juhib tähelepanu Tallinnas asuva uue suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise ameti kui vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala jaoks väga tähtsa ameti vastutusele, sest see koordineerib kõiki olemasolevaid ja tulevikus loodavaid süsteeme. Euroopa Parlament peab ameti suhtes teostama suuremat demokraatlikku kontrolli, eriti mis puutub selle tegevuse vastavusse andmekaitse ja eraelu puutumatuse eeskirjadega ja eesmärgi piiramise põhimõttega (*purpose limitation principle*) teabe kasutamisel ning võimalusse laiendada selle praeguseid volitusi tulevaste infosüsteemide väljaarendamisele ja koordineerimisele.

Brüssel, 11. juuli 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee president

Staffan NILSSON